

Psykososiaalinen kotikuntoutus ja kuntouttava asuminen

Psykososiaalinen kuntoutus ja palveluohjaus

Palveluyksikön päällikkö Noora Ekström | 23.1.2024

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Palveluyksikön toiminnan yleiskuvaus

Psykososiaalinen kuntoutus ja palveluohjaus-yksikkö tarjoaa mielenterveys- ja päihdekuntoutujille suunnattuja ja asiakassuunnitelmaan perustuvia arkielämän mielekkyyttä ja sujuvuutta parantavia palveluja

Tavoitteena on auttaa kuntoutujaa löytämään itsestään uusia voimavaroja mahdollisimman itsenäiseen elämään sekä ennalta ehkäistä laitoshoidon tarve

- Psykososiaalinen kotikuntoutus ja kuntouttava asuminen
- Mielenterveys ja päihdekuntoutujien työ- ja päivätoiminnot toteutettuna ostopalveluna
- Laitosmuotoinen päihdekuntoutus (omatuotanto ja ostopalvelut)

Psykososiaalinen kotikuntoutus, sisältäen 28 kuntouttavan asumisen tukiasuntoa.

- Psykososiaalinen kotikuntoutus ja tukiasuminen tarkoittaa säännöllistä ja tavoitteellista asiakassuunnitelmaan perustuvaa mielenterveys- ja päihdekuntoutusta, joka on kotiin annettavaa tukipalvelua ja ohjausta. Tavoitteena on itsenäisen asumisen tukeminen ja mahdollistaminen.
- Tiimissä työskentelee tällä hetkellä Palveluesimies, 5 ohjaajaa (lähihoitajia) sekä sosiaaliohjaaja, joka vastaa asiakaskoordinoinnista. Kotikäyntejä tehdään yksin, tarvittaessa parityönä.
- Palvelu toteutetaan tiiviissä yhteistyössä sosiaalityön kanssa. (tilaaja-tuottaja malli)
- Kotikuntoutusta on mahdollisuus saada omaan asuntoon, ei pelkästään tukiasuntoon. Asiakkaita tällä hetkellä kokonaisuudessaan palvelussa n. 120.
- 25 tukiasuntoa, 23 Vaasassa, 2 Pietarsaaressa. Palvelua saatavilla tällä hetkellä vain Vaasassa.
- Tukiasunnossa asumiseen kytkeytyy aina kotikuntoutustiimin palvelu. Asunnoissa asuvat asiakkaat sitoutuvat päihteettömyyteen. Tukiasunnossa asumisen tarkoitus on olla väliaikaista.
- Päihdeongelmaisen asiakkaan ollessa kyseessä asuminen edellyttää aina ensin kuntoutusta. Kuntoutus voi tarkoittaa esimerkiksi kuntoutusjaksoa laitoksessa ja olla pituudeltaan jopa useita kuukausia (tavallisesti vähintään 1kk).
- Kuntouduttuaan riittävästi asiakas hankkii oman asunnon. Asiakasta avustetaan oman asunnon hankkimisessa, kuntoutumisen edettyä riittävästi

Tukiasunnot

- Noin puolet asunnoista on aikanaan hankittu Vaasan kaupungin hallintaan asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn tarkoitetun valtionrahoituksen turvin. Näiden asuntojen hallinta siirtyi kiinteistö Oy Pikipruukille n. 5 v. sitten.
- Psykososiaalinen Kotikuntoutus -yksikkö perustettiin 2015, jolloin tukiasunnot kytkettiin mukaan toimintaan.
- Asunnot on vuokrattu hyvinvointialueelle, josta ne välivuokrataan eteenpäin asiakkaille. Hyvinvointialue maksaa vuokran Pikipruukille kokonaisuudessaan ja vuokra peritään asukkaalta saman suuruisena. Vuokrat ovat hyvin maltilliset.

Asunnon vuokraukseen liittyvät käytännöt

Asunnon vuokraamisesta ja palvelun järjestämisestä asiakkaalle tehdään yhteistyössä päätös sosiaalityön kanssa. Sosiaalityöntekijä tekee suunnitelman sekä palvelupäätöksen kotikuntoutuksesta ja asumisesta. Palvelupäätös tehdään aina saman mittaiseksi, kuin vuokrasopimus.

Vuokrasopimus laaditaan Psykososiaalinen kuntoutus- ja palveluohjaus yksikössä. Vuokrasopimuksen valmistelee yksikön toimistosihteeri ja sen allekirjoittavat palveluyksikön päällikkö ja asukas. Asumistukihakemus tehdään samassa yhteydessä sihteerin toimesta. Asumistuki peritään suoraan vuokranantajalle. Vuokrasopimuksen irtisanomisaikaa ei ole. Tällä varmistetaan se, että asukas voi ottaa oman asunnon vastaan välittömästi eikä uuden asunnon vastaanottaminen aiheuta asiakkaalle ylimääräisiä kustannuksia tai hankaluuksia.

Ensimmäinen vuokrasopimus laaditaan 3kk:ksi ja tämän jälkeen sopimus tehdään maksimissaan yksi vuosi kerrallaan. Asukkaalla on mahdollisuus asua asunnossa enintään neljä vuotta.

Vuokranmaksua seurataan kuukausittain taloushallinnon kanssa.

Yhteistyökumppanit

- Sosiaalityö; työikäiset, lapsiperheet
- Mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Kuntouttavan työtoiminnan yksiköt
- Rikosseuraamuslaitos
- Yhdyskuntaseuraamustoimisto
- 3. sektorin järjestötoimijat
- Asumispalvelu-yksiköt

Asiakkaan saama tuki

- Sosiaalisten suhteiden parantaminen
- Arjen asioiden hoito (laskujen hoito, kaupassa käynti, hygienia, terveys)
- Koulutukseen/Työllistymiseen liittyvät asiat
- Sosiaalisten tilanteiden harjoittelu
- Harrastukset
- Tukikeskustelut

Tukiasumiseen liittyviä haasteita ja riskejä

- Asiakas ei noudata sovittuja sääntöjä -> syntyy kustannuksia esim. tupakoiminen asunnossa, paikkojen rikkoontuminen, avainten katoaminen jne
- Asunnon tyhjääminen, siivoaminen, korjaaminen, maksamattomat vuokrat
- Asuntojen remontointiin ei ole budjetoitu riittävästi -> asuntojen kunto heikkenee
- Asiakkaat eivät sitoudu päihitteettömyyteen ja/tai kotikuntoutuksen palveluihin
- Palveluita ei ole saatavilla tällä hetkellä koko hyvinvointialueella, ainoastaan Vaasassa. Pietarsaaressa pienimuotoisesti käynnistynyt toiminta vasta suunnitteluvaiheessa.

Toiminnan vaikutukset

- Tukiasunnossa asuminen parantaa asiakkaan elämäntilannetta kokonaisvaltaisesti (päihdeet, mielenterveys, koulutus, elämänlaatu jne.)
- Tukiasunnoissa asuvat asiakkaat ovat kokeneet työntekijän tarjoaman tuen ja ohjauksen tärkeäksi ja omaa kuntoutumistaan tukevaksi.
- Tukiasunnot ovat iso osa päihdekuntoutusta ja kuuluvat oleellisesti päihdepalveluiden palveluketjuun.
- Tukiasumiseen liittyy asumisen valvonta, jolla huolehditaan asiakkaan lisäksi siitä, että asunnot pysyvät hyvässä kunnossa.
- Turvallinen paikka johon palata kuntoutuksen (päihde/mielenterveys) jälkeen. Apu ja tuki saatavilla helposti.
- Vähentää asunnottomuutta. Asunnot sijoitettu eri puolille kaupunkia ja ovat laadukkaita. Tällä vältetään se, että tietynlaisia haasteita omaavat ihmiset asuvat samoissa taloissa tai samoissa kaupunginosissa. Liittyy myös yhdenvertaisuuden vahvistamiseen joka myös Vaasan kaupungin strategiassa

- Kustannustehokkuus -> kustannus säästöt, kun asiakas saadaan pois raskaampien palveluiden piiristä esim. päihdepsykiatrisen osaston ja päivystyksen kuormittaminen (hoitovuorokausi n. 566-1200 €)
- Mikäli tukiasuntoja ei olisi käytettävissä jouduttaisiin päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalveluita järjestämään toisella tavalla esimerkiksi ostopalveluina tai turvaamalla asumista omatuotantona, joka edellyttäisi asumisyksikön rakentamista.
- Vähentää asunnottomuutta
- Vaasassa on hyvä tilanne kodittomien ihmisten suhteen ja tukiasunnot mahdollistavat asunnon henkilöille joilla asunnon saaminen on muuten esimerkiksi luottotietojen menetyksen vuoksi vaikeaa tai mahdotonta.
- Kun asiakas on sitoutunut palveluun asumisen myötä, myös avun antaminen on helpompaa ja tehokkaampaa.
- Jatkuva yhteydenpito sosiaalityön kanssa.

Hyvinvointia läpi elämän.

Noora Ekström | noora.ekstrom@ovph.fi | pohjanmaanhyvinvointi.fi

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue